

DE SLECHTVALK.

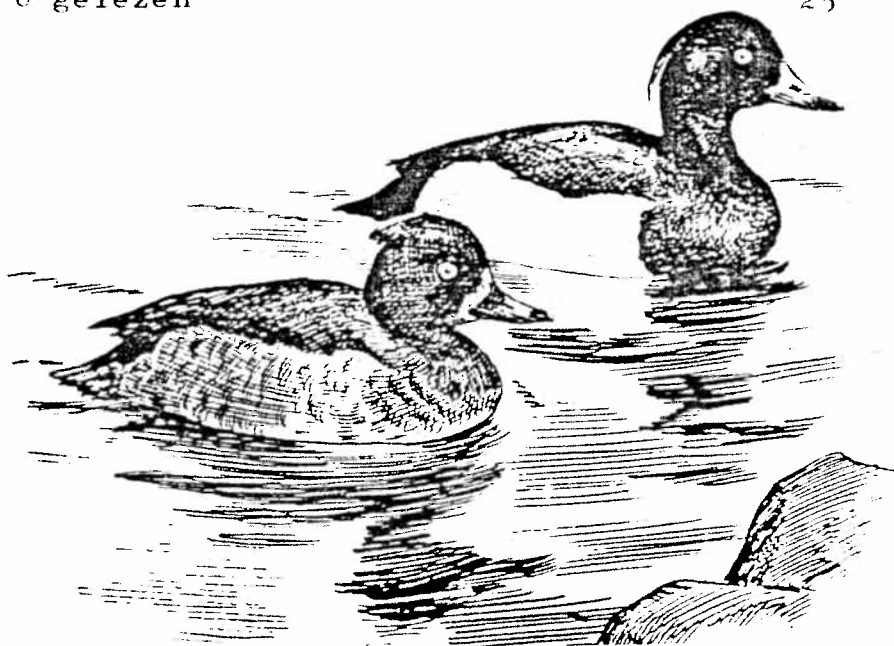

VOGELWACHT UDEN E.O.

NR I 1984

Inhoud:

Mededelingen van de redaktie	3
Mededelingen van het bestuur	3
Knotdag	6
Korhoenders	7
Het ijsvogeltje	8
Inventarisatie Maashorst	9
Wetenswaardigheden	10
Dia's	11
De Flevopolders	12
'n Wasdag	13
Pak de pen	14
Windkracht 11	14
De Aabroeken	15
Stickers	17
Van de redaktie	18
In gesprek met....	19
Wetenswaardigheden	21
Contributie	22
Wateronderzoek	23
Voor U gelezen	25

VOGELWACHT

UDEN E.O.

Voorzitter	W. Janssen, Rechtestraat 26 Odiliapeel, tel. 04132-73625
Secretaris	J.-W. Hermans, Beukenlaan 22 Odiliapeel, tel. 04132-72777
Penningmeester	J. v. Dommelen, Willemstraat 7 Uden, tel. 04132-64430
Bestuursleden	H. Claasen & A. v. Dijk
Bank	Rabobank Uden 15 49.30.989 Gironummer bank 1096522

„DE SLECHTVALK “

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o

Redactie J v Dommelen, J.-W. Hermans, M. Hoefnagels, H. de Jong & H Willems

Copy voor het volgende nummer inleveren bij één van de redactieleden
voor 15 april 1984

NUMMER 1 1984

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming
voor hebben gegeven

MEDEDELINGEN: van de redactie:

- Tweede nummer -

Voor u ligt het tweede nummer van de Slechtvalk in "nieuwe" uitvoering. Op het eerste nummer hebben we een aantal leuke reacties gehad. we doen ons best om er een leuk blad van te blijven maken.

- Copy -

Gelukkig ziet u in dit nummer ook verhaaltjes e.d. van niet-redactieleden. Toch is het helaas onze mening dat dit nog te weinig gebeurt. Pak de pen op en deponeer uw copy bij één van de redactieleden.

- Tekeningen -

We mochten ons verheugen in het feit dat Gert Verwoert een heleboel vogeltekeningen naar ons toegestuurd heeft. Hartelijk bedankt hiervoor.

van het bestuur:

- Observatietoren -

Gemeente Uden heeft Vogelwacht Uden e.o. vergunning verleend tot het oprichten van een observatietoren aan de Grensweg in Uden. Helaas moesten we wel maar liefst f62,- aan leges betalen !!!!!!!

- Nieuw lid -

Rene Aderholt
Reinoldstraat 18
Uden, tel. 67106
Van harte welkom Rene.

- Kerkuilekast -

John Hermans, Wim Janssen, Lambert v. Dijk en Jan Verhoeven hebben een kerkuilekast geplaatst in de omgeving. Er hangen nu in de regio Uden 6 van dergelijke kasten. We houden ons aanbevolen voor nieuwe geschikte plaatsen.

- Lezingen -

We worden nogal eens een keer benaderd om een lezing te geven. Een kleine groep van leden houdt zich hier mee bezig. Zo hebben we in de maand februari een diaklankbeeld gegeven in Boekel voor de vogelvereniging Kwekersgoud en hebben we in Veghel een dia-lezing gegeven over trekvogels voor het IVN-Veghel. De onderwerpen die men kan behandelen zijn legio. De volgende "standaard"-lezingen zijn voorhanden:

- stootvogels en uilen
- trekvogels
- vogels in Schotland
- dia-klankbeeld over de natuur in het algemeen

- Verslag jaarvergadering 26 januari 1984 -

Afwezig met bericht: Cita Tuinstra, Martien v.d. Elzen en Ad v. Dijk.
Aanwezig: Gerard Caspers, Margreet Hoefnagels, Simon Koopmans, Huub
willems, Ad v. Lieshout, Jan Verhoeven, John Hermans, Marcel v.d.
heijden, Pedro v.d. Acker, Rene Aderholt, Pieter v.d. Voort, Huub Jans-
sen, Harry Claasen, Jan-willem Hermans, Wim Janssen, Jan v. Dommelen,
Chris v. Lieshout, Lambert v. Dijk en Chris de Vocht.

1) Opening door de voorzitter.

Wim bedankte iedereen die zich ingezet heeft om het jaar 1983 tot een
geslaagd jaar (en een zelfstandig) voor de Vogelwacht te maken. Dit
jaar bestaat Vogelwacht Uden 10 jaar (9 jaar als onderdeel van het
IVN-Uden en 1 jaar als zelfstandige vereniging). Dit 10-jarig bestaan
wordt op bescheiden wijze gevierd in het volgende nummer van de Slecht-
valk. De wens wordt geuit dat 1984 ook succesvol verloopt.

2) Jaarverslag 1983 door de secretaris.

Het jaarverslag werd punt voor punt doorgelopen. In het algemeen kan
gesteld worden dat de activiteiten positief zijn verlopen, alleen cur-
sus en inventarisatie Maashorst werden en worden matig tot slecht be-
zocht.

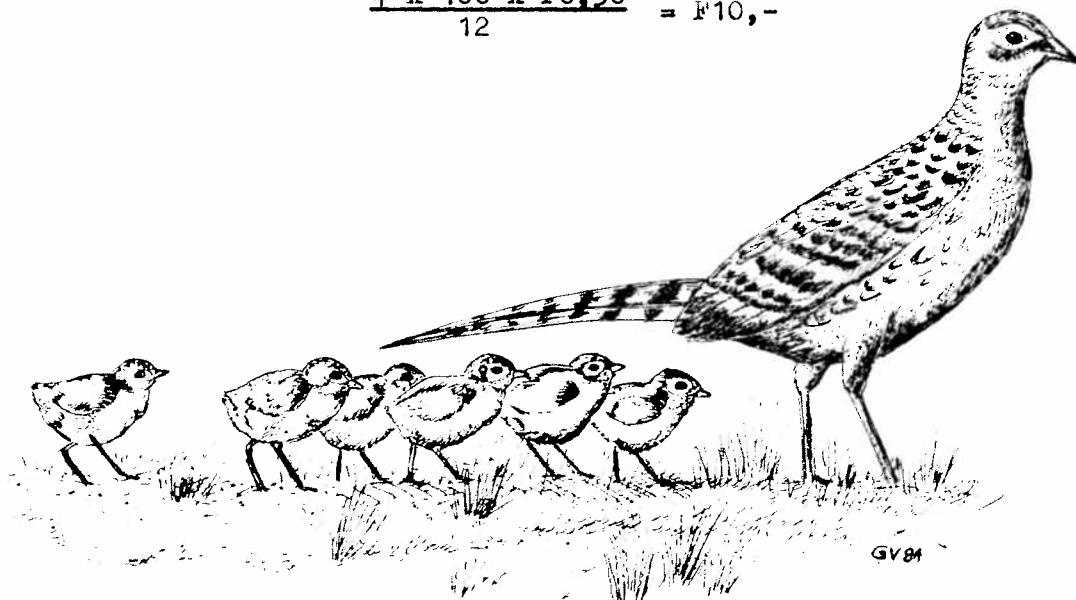
3) Financieel verslag 1983 door de penningmeester.

Alles zag er keurig uit; de kascommissie heeft de boel nagelopen en
goedgekeurd.

4) Bestuursverkiezing.

Aftredend waren Jan v. Dommelen en Harry Claasen, beiden waren herkies-
baar. Er waren geen tegenkandidaten. Jan en Harry werden dan ook met
algemene meerderheid van stemmen gekozen.
Het bestuur zag geen aanwijzing om de contributie voor 1984 te wijzigen.
Ook de benzinevergoeding voor excursies bleef ongewijzigd. Per auto
wordt f0,30 per kilometer gevraagd.
B.v. bij een excursie zijn 12 personen (incl. bestuurders). De excursie
bedraagt retour 100 km en er wordt met 4 auto's gereden. De kosten per
persoon zijn dan

$$\frac{4 \times 100 \times f0,30}{12} = f10,-$$

5)

BEGROTING 1984 VOGELWACHT UDEN E.O.

SALDI	f.	792,--
VERKOPEN	"	1.600,--
CONTRIBUTIE	"	825,--
KNOTTEN	"	300,--
ADVERTENTIE	"	150,--
RENTE	"	25,--

f. 3.692,--

INKOPEN	f.	1.200,--
ZWALUWENWAND	"	350,--
UITKIJKTOREN	"	350,--
ALG.DRUKWERK	"	250,--
PORTO	"	75,--
KAMER VAN KOOPHANDEL	"	60,--
HUUR	"	500,--
DE SLECHTVALK	"	340,--
ALG.KOSTEN	"	100,--
TENTOONSTELLINGSMAT.	"	100,--
DIVERSEN	"	200,--

f. 3.525,--

f. 157,--
=====

6) Programma 1984.

Zie hiervoor het jaarverslag. De volgende activiteiten veranderen:
Zondag 11-3-1984; excursie niet-leden vervalt en wordt inventarisatie, vertrek 8.00 uur vanaf Bezoekerscentrum.
Zondag 18-3-1984; excursie Wieden en Weerribben vervalt en wordt Excursie Bergen op Zoom, vertrek om 7.00 uur vanaf marktplaats Uden.

7) Mededelingen.

* Vogelwacht Uden is bezig om Duitse gegevens te verzamelen over een kunstmatige oeverwaluwenwand. Mochten deze gegevens op tijd binnenkomen, dan zal er getracht worden om een gedeelte van de bestaande wand "kunstmatig" aan te leggen. Zo niet, dan moet de wand toch bijgewerkt en hersteld worden (zie hiervoor programma).

8) Rondvraag.

John Hermans: uitleg inventarisatie Maashorst gegeven (zie elders in dit nummer)

Pedro v.d. Acker: watermonsters uit de Maashorst zijn van goede kwaliteit terwijl watermonsters van het Annabosje zeer slecht zijn, er zitten nogal wat nitraten en fosfaten in.

Huib Janssen: betreft lidmaatschap; hoe oud moet men zijn om lid van de Vogelwacht te kunnen zijn?

Antwoord bestuur: 16 jaar en ouder.

Martien v.d. Elzen: vergadering stootvogelwerkgroep wanneer vindt die plaats?

alle kranteknipsels zijn van harte welkom.

betreft jaarverslag; agenda liever op één bladzijde vermelden en volledige namen op ledenlijst noteren.

Antwoord bestuur: hier zal in de toekomst rekening mee gehouden worden.

Verslag van de knotdag gehouden op zaterdag 28 januari 1984 op de Kooldert.

De opkomst was niet zo groot als we verwacht c.q. gehoopt hadden. Voor de middag met ca. 7 personen en na de middag met 6 personen, hebben we het karwei moeten klaren. Er is maar liefst 5 m³ hout afgehaald, wat weer ten goede komt aan de kas (f 175,-). Er is deze keer een afrastering van prikkeldraad langs de houtwal aangebracht, zodat de jonge scheuten niet aangevreten kunnen worden door het vee. Het prikkeldraad en de palen hebben we van het SBB gekregen, de eigenaar van het stukje wijstgrond. Dat we dit werk niet voor niets doen blijkt wel uit de vele vogels en vogelsoorten die voorkomen op de Kooldert. Tijdens het knotten werden grote klushten sijsen, vinken en kepen waargenomen. Ook de aanwezigheid van respectievelijk havik, sperwer, steenuil en torenvalk, maakt zo'n knotdag tot een onvergetelijk iets. (te zwijgen valt van de spierpijn die men de volgende dag moet getroosten). Het bestuur roept iedereen op zich de volgende keer op een of andere manier in te zetten bij het knotten, zodat Jan en Harry voldoening krijgen van de vele uren regelwerk die hierin zijn gaan zitten.

Jan-Willem Hermans

KORHOENDERS.

Korhaan

Op zondag 26 februari stond een excursie op het programma naar de Oirschotse heide. Eigenlijk mag je de naam heide niet aan dit gebied geven. Het wordt namelijk als militair oefenterrein gebruikt en er is, door de zware tanks, dan ook meer zand als heide te vinden. Toch is dit een gebied waar jaarlijks nog een grote groep korhoenders tot broeden komt.

Zo zagen we in 1982 nog $\pm$ 20 korhanen op de bolderplaats.

Op die zondagmorgen stonden we met 9 mensen om 6.30 uur op de markt in Uden.

In de buurt van de heide aangekomen bleek dat de toegangsweg naar het gebied afgesloten was, dus moesten we via een andere weg er proberen te komen. Dit viel niet mee maar na ongeveer een half uur zoeken waren we eindelijk waar we wezen moesten.

De bolderplaats is een stuk weiland aan de rand van de Oirschotse heide. In het begin zagen we niet veel meer dan een paar wilde eenden en kraaien. Maar om ongeveer 8.30 uur kwam er een groep van 8 korhanen vanuit de Oirschotse heide aangevlogen om te landen op de bolderplaats. Op deze bolder- of baltsplaats vinden eerst de territoriumgevechten plaats.

De haan neemt hierbij een indrukwekkende dreighouding aan.

Vooraf vallen dan aan de achterzijde zijn witte onderstaartdekveren en de rode opgezwollen kammetjes boven zijn ogen op.

De oudste hanen nemen de centrale posities in op de bolderplaats en de onopvallend bruin gekleurde hennen paren meestal met deze dominante individuen.

Zo omstreeks eind februari begint de balts van de hanen en begin april voegen de hennen zich hierbij aan om te paren.

Met de teleskoop konden we mooi het groepje van 8 korhanen waarnemen. Gebaltst werd er nog niet. Wel waren ze ijverig op zoek naar voedsel. Na een tijd liepen we nog een eindje de heide op waarbij sommigen onder ons nog een groep korhennen zagen.

Toen we weer naar de bolderplaats terugkeerden zagen we een haantje die met de balts begon. Dit werd even later gevolgd door nog twee anderen. Maar die hielden er vlug mee op en gingen net als de rest van de groep weer door met voedsel zoeken.

Op de terugweg naar de auto zagen we nog enkele bonte kraaien.

Al met al was het weer een prachtige vogeldag en de mensen die niet zijn meegegaan hebben beslist wat gemist.

Temeer omdat het korhoen een zeldzame vogel is en in de toekomst misschien wel als broedvogel in Nederland verdwijnt.

In 1978 bedroeg het aantal nog maar 225 broedende hennetjes en inmiddels zal dit aantal nog wel lager liggen.

De oorzaak hiervan is niet alleen het verlies aan geschikte biotopen, maar de voedselsituatie voor de jonge kuikens speelt hier waarschijnlijk de belangrijkste rol.

De kuikens moeten namelijk leven van het voedsel dat op geschikte kultuurgronden aanwezig is. Vele van deze cultuurgronden verdwijnen of worden voor de kuikens onbereikbaar omdat er sloten en greppels tussen liggen. Hierdoor komt er geen voldoende aanwas van jonge exemplaren en wordt de bestaande populatie langzaam aan kleiner.

HET YSVOGELTJE.

Afgelopen winter hebben verschillende leden van de Vogelwacht het ijsvogeltje kunnen bewonderen. Op het landgoed de Tongelaar bij Mill was het waarschijnlijk goed toefen voor deze prachtige vogel. De ijsvogel is een bewoner van heldere beken, rivieren en kanalen. Zijn voedsel bestaat grotendeels uit visjes van max. 10 cm lengte (stekelbaarsjes, biermpje, hondsvij, voorn). Een vissende ijsvogel zit meestal op een tak of een rietstengel, soms kan men hem zien wiekelen (met trillende vleugels, hangen in de lucht).

Om het broeden mogelijk te maken moeten er steile oevers aanwezig zijn. Net als de oeverzwaluw graaft een ijsvogel een gang

in het zand. De ijsvogels die in Nederland broeden zijn hoofdzakelijk standvogel, d.w.z. dat ze niet wegtrekken naar andere gebieden. De jonge vogels trekken wel vaak weg of gaan zwerven.

In de winter krijgen we in Nederland de vogels uit Duitsland, Polen en België op bezoek, misschien dat de vogel die wij waargenomen hebben uit één van de drie genoemde landen komt.

Het is ons niet bekend dat er ooit een ijsvogelpaartje gebroed heeft op het landgoed, ofschoon het biotoop toch wel enigszins geschikt is. Een ijsvogel leeft in gebieden die aan drie voorwaarden voldoen:

- voldoende voedsel
- broedgelegenheid
- rust

Vooraf dat laatste punt zal hem parten spelen als broedvogel op de Tongelaar.

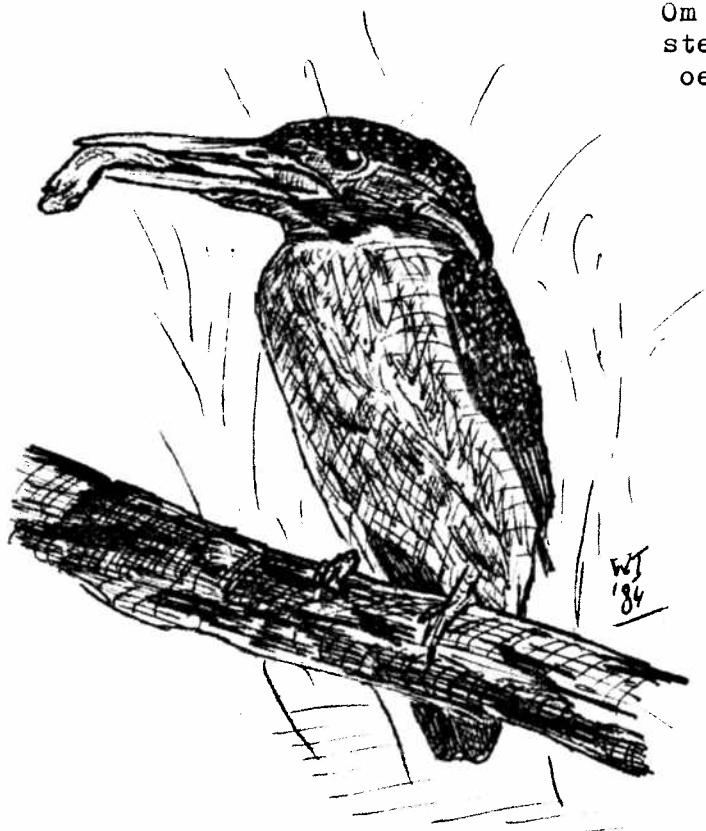
Misschien dat door het afzetten van bepaalde gedeelten de ijsvogel als broedvogel te noteren is. Laten we het hopen, de

soort is de laatste jaren nogal teruguit gegaan in aantal. In 1976 werd het aantal broedparen geschat op 90-140 paar in Nederland.

Literatuur:

- Atlas v.d. Nederlandse broedvogels, RM Teixeira et al 1979, De Lange v. Leer Deventer.
- RIN, 1983, Natuurbeheer in Nederland, Dieren. Pudoc, Wageningen.

Jan-Willem Hermans

INVENTARISATIE MAASHORST

WAAROM INVENTARISEREN

Voordat ik uitleg wil geven over de manier waarop we de inventarisatie willen uitvoeren wil ik eerst de vraag beantwoorden waarom inventarisaties eigenlijk nodig zijn.

-Allereerst willen wij als Vogelwacht toch minstens weten hoe het in onze eigen omgeving staat met de vogelstand.

-Een inventarisatie kan daarnaast medebepalend zijn bij allerlei beleidsbeslissingen van de overheden, zoals wegeaanleg en recreatieterreinen. Met een goed inventarisatierapport kun je daardoor deze overheden bewegen van iets af te zien of wanneer het van natuurwetenschappelijk belang is, juist iets goed te keuren.

-Tot slot wil ik memoreren dat je door het inventariseren veel leert over vogels, over voor- of achteruitgang van de vogelstand. Bovendien kom je hierdoor ook te weten welke gebieden belangrijk zijn voor vogels.

DE INVENTARISATIEMETHODE

KAART: Uitgangspunt is een kaart van de Maashorst die verdeeld is in ± 180 blokken van 500 m^2 . De bedoeling is dat elk blok elke maand wordt onderzocht, dus 12x. Met een groepje van 2-5 man, maar ook alleen gaat men een bepaald blok tellen. Elk blok kan je in ± 1 uur tellen, meestal kun je dus op een voor- of namiddag 2-3 blokken per groep tellen.

DUUR: Daar dit een enorm karwei is, is de duur van de inventarisatie gesteld op 5 jaren.

TELKAART: Voor de inventarisatie is een telka art gemaakt.

INVENTARISATIE MAASHORST															
Datum				Bloknr.				Naam							
[][][][][]				[][][]											
Soort	grov	br	aan	Soort	grov	br	aan	Soort	grov	br	aan	Soort	grov	br	aan
Blaauwe Reiger				Kerkuil				Merel				Wielewaal			
Kolgans															
Grauwe Gans															

De meeste vogels die we in de Maashorst kunnen aantreffen staan op de telkaart vermeld. Wanneer je dus een vogel ziet hoef je hem alleen maar aan te kruisen. Voor de soorten die er niet opstaan en die je toch ziet zijn een aantal open plaatsen aangegeven waarop je deze vogels kunt noteren.

CODE: Dit aankruisen kan in verschillende kolommen gebeuren.

GR- staat voor grond, dus alle vogels die zich in het blok op de grond(of de bomen) bevinden moeten in deze kolom angekruisd worden.

OV- staat voor overvliegend. Bijv. vele ganzen zie je over een gebied vliegen maar hebben met dit gebied geen binding. Deze soorten kruis je dus in de kolom ov aan.

BR- staat voor broedvogel. Deze kolom moet je aankruisen wanneer je het nest vindt, wanneer je een oudervogel met voedsel in zijn bek ziet aanvliegen en wanneer je jonge vogels ziet vliegen. Ook als je er vrij zeker van bent dat een vogel in het bepaalde blok broedt, kan je dit doen.

AAN- staat voor aantal. Dit hoef je niet voor elke vogel aan te geven, maar voor de meer zeldzamere soorten is het wel gewenst dat je aangeeft hoeveel exemplaren je gezien hebt.

TELDATA: Er zijn een aantal vaste data waarop we gaan tellen.

Dit is op: zo. 25-3, 8.30 uur, di. 17-4, 19.00 uur, za. 5-5, 8.00 uur

di. 22-5, 19.00 uur, zo. 3-6, 8.00 uur, di. 19-6, 19.00 uur.

samenkomst is bij het bezoekerscentrum Slabroek. Van hieruit gaan we dan naar de betreffende blokken die we op dat moment willen gaan inventariseren.

ZELF TELLEN: Ook kan je op eigen gelegenheid bepaalde blokken gaan tellen.

De bedoeling is dat we dit jaar ons vooral richten op het Udense gedeelte van de Maashorst, maar niemand belet je om een ander gedeelte van de Maashorst te gaan tellen.

LOSSE WAARNEMINGEN: Voor de losse waarnemingen tijdens een gewone wandeling door de Maashorst hebben we een andere telkaart gemaakt.

INVENTARISATIE MAASHORST										
Datum					Bloknr.		Naam			
Soort							gr	ov	br	aan

Het is de bedoeling dat je deze kaarten alleen gebruikt voor de meer zeldzamere soorten. De algemene soorten worden immers tijdens het gericht inventariseren van een blok genoteerd.

INLEVEREN EN VERKRIJGEN TELKAARTEN: De telkaarten moet je halen en afgeven bij Simon Koopmans, Brandenburgstr. 5, tel: 62825

TOEKOMST: Het is de bedoeling dat er regelmatig publikaties van de stand van zaken in de Slechtvalk zullen komen. Bovendien willen we aan het eind van de inventarisatie een soort atlas van de vogels van de Maashorst publiceren.

John Hermans

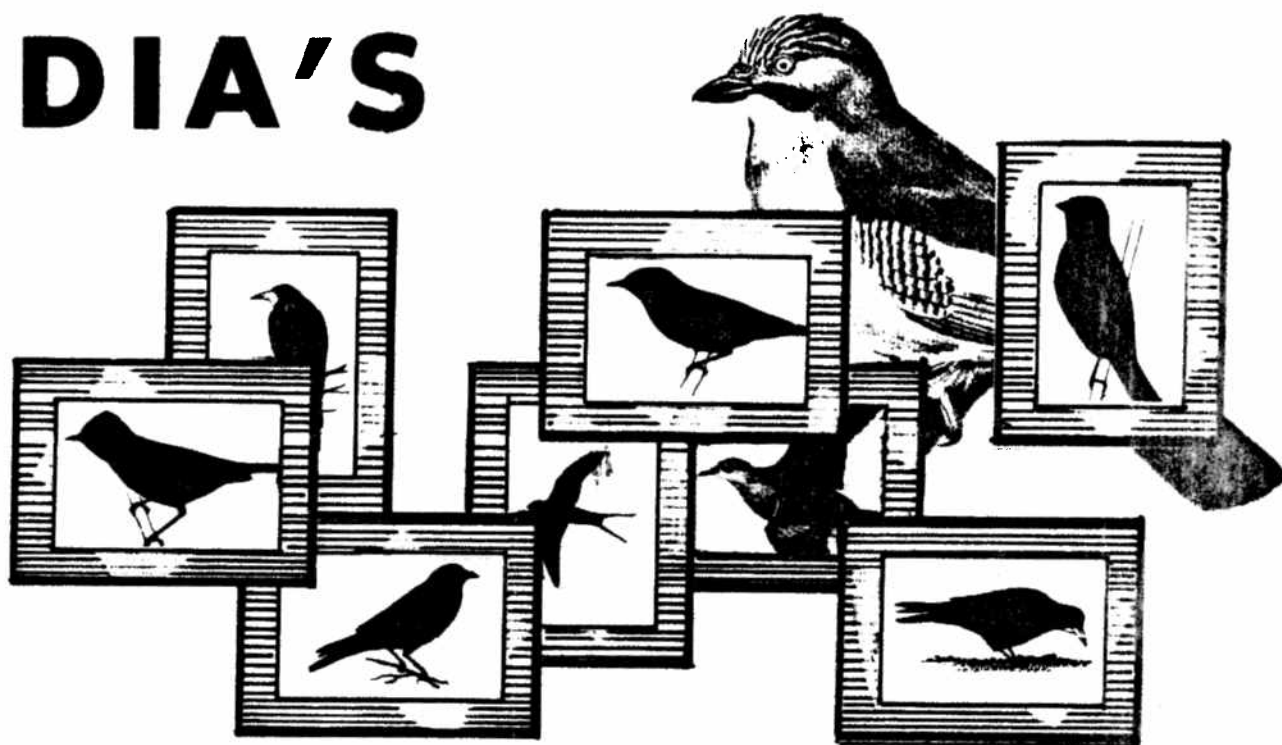
INVENTARISEREN IS NUTTIG EN LEERZAAM. KOM DUS OOK.

Wetenswaardigheden:

Wist u dat nu ook de patrijs gefokt wordt. In Hæeten (Drenthe) bevindt zich een grote fokkerij (50.000 stuks). De beesten worden verkocht aan restaurants en aan jagers???????

De laatste zetten de beesten uit in hun patrijsloze jachtterreinen. Commentaar overbodig.

DIA'S

Bij lezingen en op tentoonstellingen, tijdens de vogelcursus en voor dia-klankbeelden steeds weer hebben we dia's nodig. Vaak moeten deze dan uit de ene serie overgeheveld worden of ontbreken er dia's van bepaalde vogels. Dan weer moeten we ergens dia's gaan lenen etc. etc. etc..

Wie kan ons helpen dit probleem op te lossen ?

Wie heeft er dia's die verder niet gebruikt worden en wil ze overdragen aan de Vogelwacht ? (of verkopen).

Wie heeft er dia's die gecopiëerd mogen worden ? Wij kunnen dit zelf.

Wij willen voor de Vogelwacht komen tot een eigen dia-archief, en hopen op medewerking van iedereen die daarvoor de middelen heeft.

Kunt U ons op een of andere manier helpen? Neem dan contact op met Gerard Caspers, Gert Verwoert of Jan van Dommelen.

Dank U.

TAAKGROEP DIA-ARCHIEF.

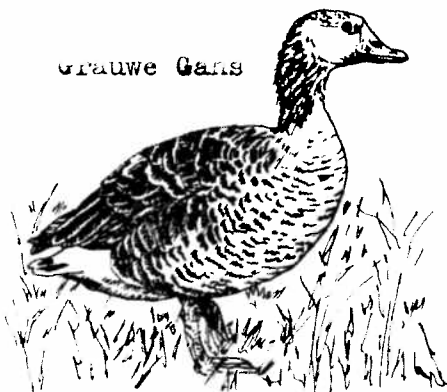
.....

DE FLEVOPOLDERS

maandag 26 december, tweede kerstdag.

Niets te doen, dus besloten we naar de Flevopolders te gaan. Samen met J. Verhoeven en J. v. Dommelen vertrokken we, onder duistere weersomstandigheden, richting de Flevopolders. Langs de Oostvaardersdijk troffen we het al meteen met het zien van een groep grauwe ganzen en kolganzen.

Grauwe Gans

De kolgans is goed te herkennen aan de witte kol rond de snavelbasis en de dikke zwarte strepen die over de buik van de gans lopen.

De soort broedt in Groenland en Rusland op de toendra's en komt 's winters in grote aantallen naar ons land.

Enkele honderden meters verder op de akker zaten een tiental wilde zwanen. Deze zijn moeilijk te onderscheiden van de kleine zwaan.

Het duidelijkste onderscheid is de

gele kleur op de snavel die de wilde zwaan het meeste heeft.

(zie de afbeelding)

De wilde zwaan is een echte wintergast die broedt in IJsland en Lapland.

Dit is niet het geval met de knobbelzwaan die we op het IJsselmeer zagen zwemmen. Sedert 1950 broedt deze soort namelijk in Nederland. Daarnaast broeden vele verwilderde tamme vogels.

Langs het IJsselmeer onder de beschutting van de verschillende dijken zagen we vele honderden tafeleenden, die we tot op een vijftal meters konden benaderen. Niertussen zaten ook enige tientallen kuifeenden en grote zaagbekken.

Men eind verder onder de beschutting van de dijken zagen we een andere zaagbeksoort, het zeer fraai ogende nonnetje.

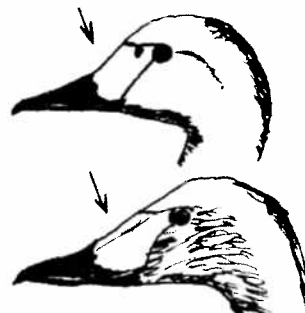
De zaagbekken kenmerken zich van andere eendensoorten door de getande snavels die ze bezitten. Hierdoor zijn het zeer goede visvangers. Vanaf de Oostvaardersdijk heb je ook een mooi zicht op het Oostvaardersplassengebied. Hier zaten enkele grauwe ganzen, een kluut, bergeenden en een slobeend.

De Oostvaardersplassen vanuit de hut, aan de Knardijk, gezien, viel enigzins tegen omdat de vogels ver weg in het water zaten. Toch konden we met de telescoop een honderd nonnetjes en vele grote zaagbekken zien.

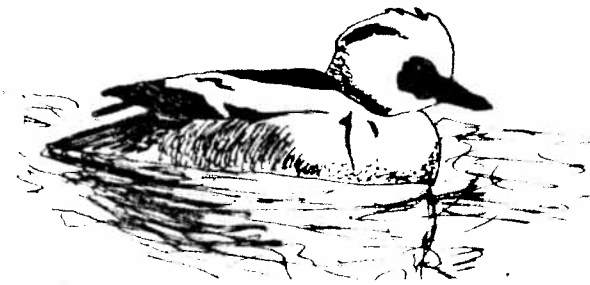
Onderweg via Belystad naar Harderwijk zagen we nog vele buizerds en blauwe reigers.

Kleine Zwaan

Wilde Zwaan

Op een gegeven moment zagen we op de weilanden vele honderden ganzen. Deze werden telkens opgejaagd wat een magnifiek schouwspel is van opvliegende en neerkomende ganzen.

Alhoewel we toch enkele regenbuien hadden gehad was de dag voor ons toch succesvol. Vooral de nonnetjes die wij nog nooit gezien hadden, zorgden, met hun sierlijk uiterlijk, hiervoor.

John Hermans

Nonnetje (mannetje)

'N WASDAG.

Op een zonnige maandag (13 febr.) was ik buiten de was aan het ophangen, toen ik, mevr. de Vocht, een geluid achter me hoorde. Dus draaide ik me om en zag hoe een havik een zwarte kraai greep, maar ik als leek wist niet wat het voor vogels waren.

Op het moment dat ze naar beneden waren gekomen op onze vogelkooi zag ik dat het een roofvogel was met kromme snavel en een prooi in zijn poot vast.

Ik stond versteld want de vogel bleef zitten als een standbeeld onbeweeglijk en star, na ongeveer een minuut kwam er weer le-

ven in en begon de zwarte vogel te plukken.

Na enkele malen in de prooi te hebben gepikt verplaatste de vogel zich met zijn prooi en hakte nog enkele malen in de zwarte vogel en is toen met prooi en al tussen de vogelkooi en het opgeslagen tuinstel gaan zitten.

Omdat ik niet wist wat het voor vogels waren heb ik gebeld naar Lambert v. Dijk, die lid is van de Vogelwacht. Maar tot mijn spijt was die niet thuis.

Dat deze na $\pm$ 15 min. thuis kwam en direkt naar ons kwam, was een hele opluchting. Lambert dacht dat het een sperwer zou zijn na mijn verhaal. Maar tot zijn grote verbazing was het de havik met als prooi een zwarte kraai, die inmiddels flink was toegetakeld. Lambert vertelde dat hij vermoedde dat de havik al vroeg op de dag in de buurt was geweest want hij had vanuit zijn raam al alarmerende vogels (kraai en kauw) gezien. Dat het een havik was is voor mij een hele ervaring geweest, vooral omdat het een ervaring is van $\pm$ 45 min. waarbij ik de vogel goed heb kunnen zien en observeren. Dit was mijn eerste ontmoeting met de havik.

De waarneming van een zeearend is best een reden om eens een stukje voor dit blad te schrijven. Maar veel eenvoudiger zaken kunnen een reden zijn om te schrijven. Neem de pen ter hand en vertel eens wat aan ons allen.

Alle copy is welkom. Pak de pen en help de redactie.

JE VERHAAL MET ANDEREN DELEN
IS PLEZIER VOOR JEZELF EN VOOR VELEN.

Windkracht 11.

In ons vorige blad stond een prachtig artikel over het verblijf op Schiermonnikoog tijdens de herfstvacantie van 18 van onze leden. Dit artikel droeg de titel Windkracht 11 en waaien dat deed het daar op dat Waddeneiland, maar niet alleen daar. Zelfs bij het uittikken van dat verhaal waaide het nog zo hard, dat de naam van de schrijfster onder het artikel was verdwenen. Margreet Hoefnagels, sorry voor deze blunder, maar je verhaal was prachtig.

Het afgelopen jaar hebben: Chris v. Lieshout, Wim Janssen, Jan Verhoeven, John en Jan-Willem Hermans, op verzoek van de plantsoendienst van de gemeente Veghel, de Aabroeken geïnventariseerd naar het voorkomen van vogels. Hiervan is een rapport samengesteld. Dit is inmiddels verzonden aan de gemeente Veghel.
Een samenvatting van het rapport willen wij jullie niet onthouden en daarom is besloten om het in de Slechtvalk te plaatsen.

DE AABROEKEN

INLEIDING

Gedurende het jaar 1983 hebben enkele leden van de Vogelwacht Uden de Aabroeken geïnventariseerd naar het voorkomen van vogels. De Aabroeken gelegen in de gemeente Veghel, kadastraal bekend onder sectie A nummer 4778, staat bekend als een vochtig gebied dat een veelheid aan biotopen bezit.

De vraag waarom voor vogels biotopen zo belangrijk zijn kan pas beantwoord worden als je goed weet wat een biotoop inhoudt. Een biotoop is een gebied waarin alle voor een soort noodzakelijke levensvoorwaarden aanwezig zijn. Deze levensvoorwaarden zijn voor vogels vooral voedsel. En aangezien voedsel een primaire levensbehoefte is, zoeken de vogels deze plaatsen op.

De Aabroeken is een gevarieerd voedselgebied omdat we hier verschillende biotopen bij elkaar aantreffen. Een biotoop onderscheidt zich namelijk van andere door het uiterlijk van het er voorkomende vegetatietype. Daar er verschillende vegetatietypen voorkomen kunnen we zeggen dat we meerdere biotopen hebben.

Elk biotoop wordt bewoond door een grote verscheidenheid van organismen die samen een levensgemeenschap vormen.

De biotopen die we in de Aabroeken onderscheiden zijn:

- De Aa, het riviertje waardoor de Aabroeken zijn ontstaan.
- Het ven, met de riet- en wilgenvegetatie.
- De vochtige weilanden, met hun bijzondere flora en fauna.
- De houtwallen, met hun vele gaten en spleten belangrijk voor de vogels.
- Het dichte struikgewas, zoals de dicht opeenstaande wilde rozen, meidoorns en het eikenhakhout.

-De knotwilgen, ook een geliefde plaats voor allerlei dieren.

-De open weilanden, van belang voor het fourageren. (voedsel verzamelen)

-De gesloten weilanden, omgeven door de houtwallen en struiken.

De vogels die we in de Aabroeken tegenkomen kunnen we ruwweg verdelen in drie groepen waaruit de volgende hoofdstukken dan ook zullen bestaan.

- Broedvogels, dit zijn de vogels die in de Aabroeken nestelen en er hun voedsel zoeken en zo zorgen voor de instandhouding van de populatie.
- Fourageervogels, dit zijn vogels die niet in de Aabroeken nestelen, maar voor een al of niet belangrijk deel gebruik maken van de Aabroeken om er hun voedsel te vinden.
- Wintervogels, deze vogels komen in de zomer buiten de trektijden in Nederland niet of slechts incidenteel voor. In de winter komen ze regelmatig voor in Nederland om in gebieden zoals de Aabroeken er hun voedsel te vinden.

Omdat we van mening zijn dat de Aabroeken een interressant gebiedje is wat niet alleen nu maar ook in de toekomst behouden moet blijven, hebben we een aantal punten op papier gezet wat een richtlijn moet zijn voor de gemeentelijke instanties om zo het gebied interressant te houden.

VERANTWOORDING

De Aabroeken is een zeer aantrekkelijk gebied voor de vogels vanwege zijn kleinschaligheid, het aanwezig zijn en het overlopen in elkaar van verschillende biotopen en het vochtige karakter. Daarom willen we, na een jaar inventariseren, enkele op- of aanmerkingen maken.

-Het gebied vervult voor vele soorten vogels van het Wijboschbroek en omgeving een functie als fourageergebied.

-De Aabroeken zal zijn vochtige karakter moeten behouden, waardoor er een speciale vegetatie ontstaat welke op haar beurt weer specifieke organismen aantrekt die weer een voedselbron zijn voor vele vogelsoorten.

-Het in het gebied gelegen ven, wat een broedplaats is voor de in Noord-Brabant zeldzame broedvogels als kleine karekiet en rietgors, moet behoud worden voor verlanding, waarbij een evenwicht moet blijven tussen open water en riet.

-De voormalige voetbalvelden moeten doorkruisd en omringd worden door laag struikgewas.

-Behoud vooral het kleinschalige karakter van het gebied. Dus voorkom het kappen van bosschages.

-Er broedde in 1983 op kleine schaal een kolonie roeken in de populieren. Belangrijk voor deze zeldzame broedvogel is het aanwezig zijn van deze populieren.

-Het is raadzaam dat het gebied zeer kritisch beheerd moet worden door bijvoorbeeld de afdeling Groenvoorziening die eventueel wijzigingen in het gebied en onderhoudswerkzaamheden verricht.

-Wij als Vogelwacht Uden hopen dat het gebied in de toekomst behouden blijft omdat in het verleden al zo veel aan natuur is verdwenen.

Laten we op dat wat we nog hebben zuinig zijn.

Odiliapeel januari 1984, John Hermans

Jan-Willem Hermans

Chris van Lieshout

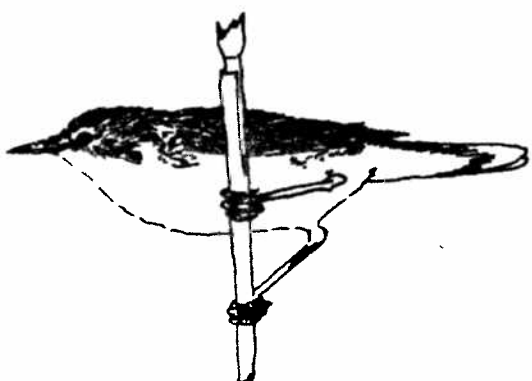
Jan Verhoeven

Wim Janssen

De volgende hoofdstukken van het rapport bestaan uit een uitgebreide beschrijving van de vogels die in de Aabroeken voorkomen. Dit is echter teveel om het in de Slechtvalk te plaatsen.

Daarom beperken we ons tot alleen het opnoemen van de soorten.

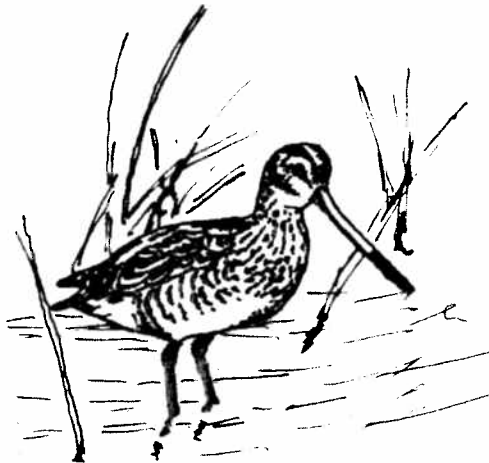
BROEDVOGELS

Dodaars, Wilde Eend, Fazant, Waterhoen, Meerkoet, Kievit, Houtduif, Holenduif, Turkse Tortel, Tortelduif, Koekoek, Grote Bonte Specht, Gele Kwikstaart, Witte Kwikstaart, Winterkoning, Heggenmus, Roodborst, Nachtegaal, Merel, Zanglijster, Grote Lijster, Kleine Karekiet, Spotvogel, Braamsluiper, Grasmus, Zwartkop, Tuinfluiter, Tjiftjaf, Fitis, Matkop, Pimpelmees, Koolmees, Wielewaal, Vlaamse Gaai, Ekster, Roek, Zwarte Kraai, Spreeuw, Ringmus, Vink, Groenling, Kneu, Veldleeuwerik, Rietgors.

De Kleine Karekiet, een moerasbewoner die in de Aabroeken voorkomt. In dit deel van Brabant een niet alledaagse broedvogel.

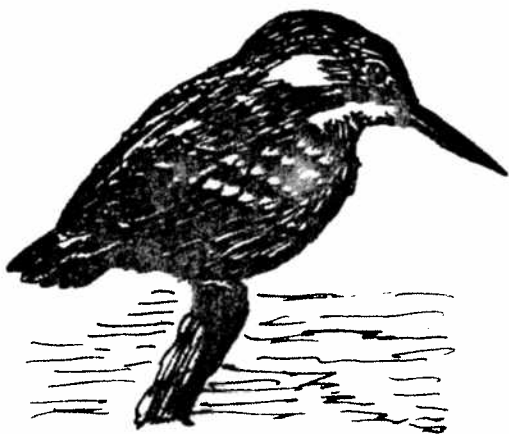
FOURAGEERVOGELS

Blauwe Reiger, Watersnip, Buizerd, Sperwer, Havik, Torenvalk, Steenuil, Ransuil, Kokmeeuw, Zilvermeeuw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Gierzwaluw, Huismus, Goudhaantje, Boomkruiper, Kauw.

De Watersnip, een vogel van natte gebieden die je vooral tijdens de trektijd in de Aabroeken kunt aantreffen.

WINTERVOGELS

Keep, Sijs, Putter, Kramsvogel, Koperwiek, Bonte Kraai, Ijsvogel.

De Ijsvogel, misschien wel de mooiste vogel van Nederland. (smaken verschillen) De soort broedt in klein aantal in Nederland, maar in de Aabroeken alleen in de winter aanwezig.

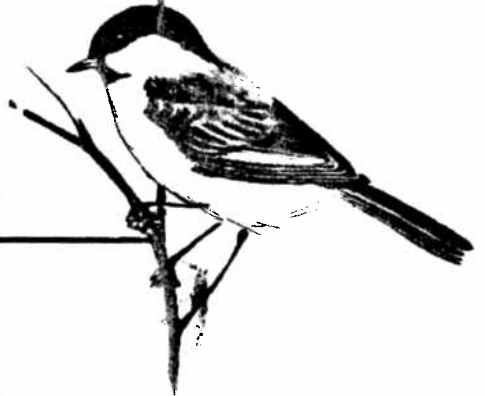
stickers.

Vogelwacht Uden e.o. heeft een eigen sticker ontworpen. Velen zijn hiervan al verkocht ($\pm$ 500), maar uiteraard houden wij niemand tegen om er meer te verkopen. Ze kosten f 1,- per stuk. Er zijn leden die er al zo'n 30 of meer verkocht hebben. Ga eens te rade bij familie, kennis en vrienden of ze de Vogelwacht willen steunen door het kopen van een sticker.

OP EEN WOERD.

"Den Haag", zo zegt een woerd, "is blijkbaar
per trein uit Utrecht onbereikbaar,
want telkens als ik het probeer
begint een goudgebiesde heer
zijn longen vol met lucht te happen
en roept dan: Woerden overstappen. "

Kees Stip.

van de redactie:

Op onze laatste redaktievergadering zijn we gaan brainstormen over de vraag hoe we de Slechtvalk een beetje volume kunnen geven.

Daar is toen het idee geboren om De Vogelwet eens wat uit te spitten. We kennen allemaal wel de naam, maar vraag de meesten van ons niet naar de feitelijke inhoud. Bovendien staan er wetswijzigingen op stapel o.a. over de geelgors, de goudvink en de kievitseieren.

Maar zolang Natuurbescherming en de Bond voor vogelliefhebbers zo tegenover elkaar blijven staan gebeurt er weinig.

Dan kan de nieuwe wet nog wel 5 jaar op zich laten wachten.

Al pratend over die vogelwet kom je dan vanzelf bij de mensen, die daar meer dan gewoon verstand van moeten hebben: de controleurs vogelwet. En dan zeg je: Hé, die mensen weten iets interessants te vertellen, maar.....hoe zit het met onze andere leden? Wat doen die overdag en wat hebben ze met de natuur en vooral met de vogels te maken? Het is misschien wel leuk om op deze manier eens nader kennis te maken met al die vogelaars. Dat is dus idee twee.

Vandaar dat je nu voortaan deze kop zult zien :

" IN GESPREK MET ..."

IN GESPREK MET....

Gesprek met een controleur vogelwet (in ruste)
Chris van Lieshout.

Dit eerste gesprek draagt de last van tijdgebrek, het is dus niet compleet: Chris weet nog veel meer te vertellen.

- "Hoe wordt je controleur vogelwet ?"

Heel gewoon, op eigen initiatief. Je meldt je aan bij het ministerie van landbouw en vertelt dat je wel geïnteresseerd bent. Het ministerie is dan heel voorzichtig: het stuurt een paar controleurs-vogelwet op de nieuweling af. Uit het gesprek wat dan volgt blijkt al gauw wat de beweegredenen van iemand zijn, of hij werkelijk geïnteresseerd is in vogels en er ook wat verstand van heeft.

De bezoekers gaan met hun advies naar het politiebureau. De politie gaat dan nauwkeurig uitzoeken of de aspirant-kontroleur wel van onbesproken gedrag is. Beide bevindingen gaan naar het ministerie. Dat kijkt op de "speldenkaart" om te voorkomen dat het aantal controleurs zich op één plek gaan verdringen. Valt alles positief uit dan krijg je een pakket letters thuis gestuurd waar je ongeveer drie jaar mee bezig kunt zijn. Want dan volgt de oproep voor het examen. Een hele dag waarop je aardig wat gevraagd kan worden over:

- 1. De exakte tekst van de wet.
- 2. Strafrecht en strafvordering.
- 3. Alle in Europa in het wild voorkomende vogels, ook de dwaalgasten, want die zijn immers beschermd m.u.v. de

vogels, genoemd in de jachtwet en o.a. de huismus.

Bovendien moet je de Nederlandse taal behoorlijk machtig zijn om een goed proces-verbaal op te kunnen maken. Dat moet wets-technisch in orde zijn; juridisch waterdicht (de woorden moeten zo gekozen zijn dat ze maar voor één uitleg vatbaar zijn), en er mogen niet te veel spelfouten in zitten (liefst geen). Dat zo'n dag zeker geen sinecure is blijkt wel uit het feit dat er zo'n 80 dode vogels uit de diepvries voor je op tafel worden gelegd en geef die beestjes dan maar allemaal hun naam. Je mag er echt geen tien missen.

Na zo'n lange dag word je officieel beëdigd als controleur-vogelwet. Dan kun je aan je idealistische werk beginnen, want betaald wordt het niet. Maar ... je hebt wel een paar bevoegdheden:

- a. Je kunt procesverbaal opmaken tegen overtreders van de vogelwet.
- b. Je kunt vervoersbewijzen afgeven, z.g. C-2 tjes, voor het vervoer van een dode vogel (b.v. om te laten opzetten). Je moet die vogel dan eerst onderzoeken en proberen vast te stellen wat de doodsoorzaak is geweest, ondervoeding, vergiftiging e.d.
- c. Bij het aanvragen van een afschietvergunning kun je ook worden ingeschakeld. Meestal komt men dan via de hoofdkommissaris van politie en de Kommissaris van de Koningin terecht bij Kritisch Faunabeheer om een advies. Dat dit advies dan vaak negatief uitvalt voor de aanvrager valt te begrijpen.

Voor de controleurs-vogelwet zijn er ook twee bijeenkomsten per jaar, georganiseerd door het ministerie van landbouw. Daar wordt dan voorlichting gegeven over eventuele veranderingen en op handen zijnde wetwijzigingen of voorstellen. Natuurlijk is dat ook een goede gelegenheid om je kollega's nog eens te ontmoeten en met hen over de dagelijkse gang van zaken te praten.

Want..... het is voor een controleur-vogelwet heel belangrijk dat hij een uitgebreid net van mensen om zich heen heeft die hem bij de uitvoering van zijn taak willen helpen.

Uit dit hele verhaal blijkt wel dat er een grote dosis idealisme en een heleboel tijd gaat zitten in het controleurschap.

Vandaar dat we "in ruste" hebben gebruikt in de titel, want Chris "doet er al een paar jaar niks meer aan ". Aan de ene

kant vanwege tijdgebrek en aan de andere kant omdat het met zijn werk niet zo goed te combineren valt.

Bovendien vindt Chris dat het weinig werkelijk effect heeft: de vogelstand wordt er niet veel beter door. Jazeker, je kunt de kleine "boosdoeners" verbaliseren, maar als er over de hele linie geen mentaliteitsverandering optreedt t.a.v. vogels, dan blijf je aan het verbaliseren.

-Misschien dat een actieve vogelwacht een stapje in de goede richting is, Chris ?-

Bedankt voor je medewerking en informatie, Chris. We komen graag nog eens bij je aankloppen.

Margreet Hoefnagels.

Wetenswaardigheden:

Wist U dat in 1983 een ooievaarspaar getracht heeft te broeden in Mill. In de eerste week van juni probeerden zij een stel geknotte linden meester te maken. Een inderhaast opgericht nest (door gemeente Mill verzorgd), wat bestond uit een karrewiel met nestondergrond, mocht niet baten.

Met grote waarschijnlijkheid kunnen wij U melden dat op Willemstraat 7 (Jan v. Dommelen) een grauwe fitis gesignaleerd is begin januari 1984. In de voortuin zat een vreemd soort beestje wat bij nadere beschouwing een grauwe fitis geweest moet zijn. De vogel was vier dagen te bewonderen. Een leuke waarneming als men bedenkt dat de soort nog maar enkele keren in Nederland waargenomen is.

CONTRIBUTIE.

Tot op heden hebben niet alle leden hun contributie over 1984 betaald. Zoals is overeengekomen zou deze bij vooruitbetaling voldaan worden. Wij verzoeken U dan ook beleefd doch dringend dit per omgaande te doen. De contributie bedraagt

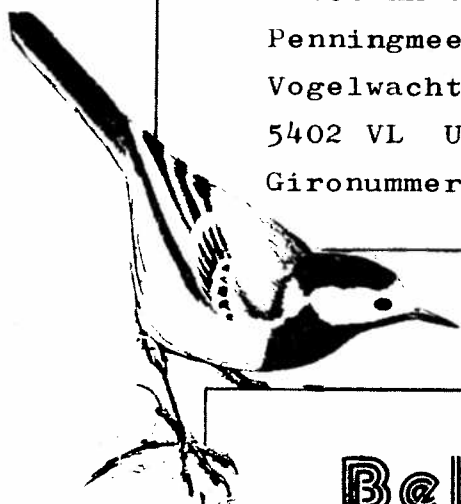
f. 25,-- per jaar voor een lid, voor een tweede lid uit één gezin f.10,--.

Rabobank Uden nr. 15.49.30.989

Penningmeester J.M.J. van Dommelen

Vogelwacht Uden E.O., Willemstraat 7
5402 VL Uden.

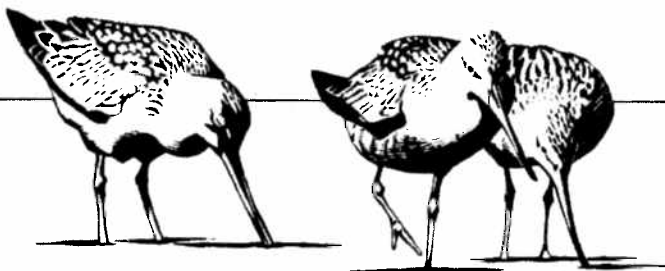
Gironummer van de bank 1096522.

Bel de Vogellijn

03404 - 25406

NA KANTOORTIJDEN.

WATERONDERZOEK

Soals enkele van jullie wel zullen weten, heb ik een onderzoek gedaan (met medewerking van school) naar de waterkwaliteit van het water van de Maashorst en het St. Annabosje.

Daar wil ik nu hier een kort overzicht van geven.

Dit onderzoek is op chemische- en op biologische wijze verricht, maar om het geheel niet te ingewikkeld te maken ga ik alleen in op de biologische wijze.

Op verschillende tijden werden op beide plaatsen monsters genomen. Deze monsters werden onderzocht op aanwezigheid van micro-organismen. Al deze micro-organismen werden geïdentificeerd en met behulp van die gegevens kon de waterkwaliteit bepaald worden omdat we weten dat erg veel van deze organismen specifiek zijn voor een bepaald watertype. Hieronder staan enkele van deze organismen in een tabel, samen met hun specifiek biotoop.

MAASHORST

zeer licht/niet verontreinigd	matig verontreinigd	zwaar verontreinigd
alle watervlooiën	watervlooiën in kleine mate.	- - -
alle roeipootkreeftjes	roeipootkreeftjes soms in kleine mate	- - -
Spirogyra	Spirogyra	- - -
Zygnema	- - -	- - -
Stentor igneus	- - -	- - -
Thuricola folliculata	Thuricola folliculata	- - -
Larve eendagsvlieg	- - -	- - -
Larve knaasje	- - -	- - -

St-ANNABOSJE

Zeër licht/niet verontreinigd	matig verontreinigd	zwaar verontreinigd
- - -	Notomma groenlandica	Notomma groenlandica
- - -	- - -	Paramecium putrinum
- - -	- - -	Oscillatoria princeps
- - -	- - -	Oscillatoria tenuis

.....

Uit deze tabellen blijkt duidelijk dat de kwaliteit van het maashorst-water goed is, maar dat het water van het St. Annabosje vervuild is en wel in vrij sterke mate.

Dit bleek ook uit andere methoden die gebruikt zijn (Saprobie quotiënt en enkele chemische bepalingen).

Hoe deze vervuiling is ontstaan is me nog niet helemaal duidelijk, daarom wil ik nog een verder onderzoek doen met de bedoeling ook de oorzaak van de vervuiling te vinden.

Wel is het duidelijk dat de bodem van het St. Annabosje als het ware als een zeef werkt, en zo het water ontdoet van veel vervuilingen terwijl de concentratie in het moeras zelf steeds verder stijgt.

De waterkwaliteit van het invoerende- en het uitvoerende water verschilt dan ook aanmerkelijk.

Zo, hier wil ik het bij laten op dit moment.

Als ik nog tot verdere onderzoekingen en konklusies kom zal ik jullie die zeker laten weten.

En mochten er nog geïnteresseerden zijn die nog iets meer willen weten, dan kunnen deze natuurlijk altijd contact met me opnemen.

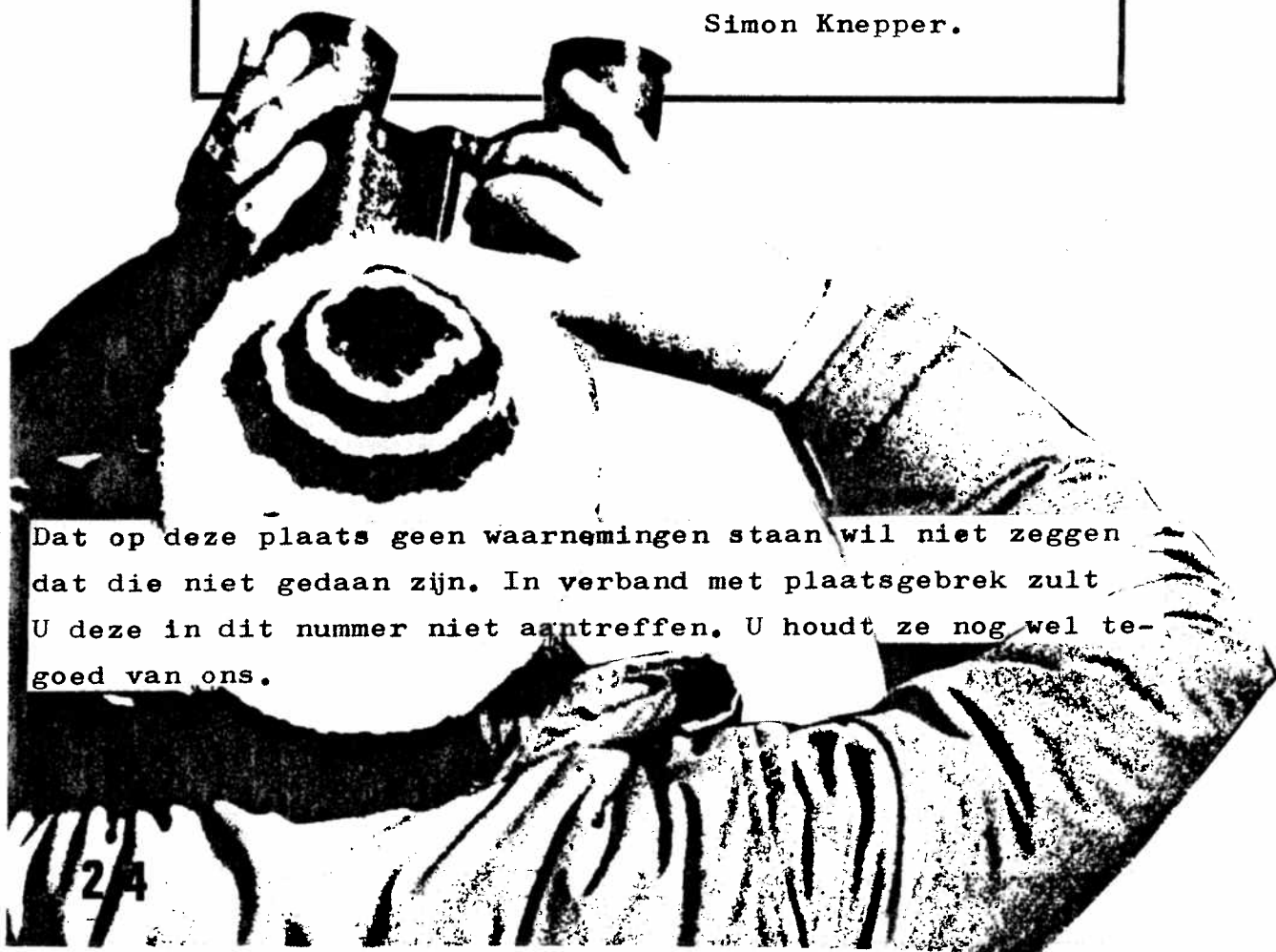

Pedro van den Acker.

MEI.

Klein vogeltje zwierzwaait hoog in de lucht,
Men hoort er zijn fluitertje schallen;
Een vleugeltje links en een vleugeltje rechts,
Om niet op zijn bekje te vallen.

Simon Knepper.

Dat op deze plaats geen waarnemingen staan wil niet zeggen dat die niet gedaan zijn. In verband met plaatsgebrek zult U deze in dit nummer niet aantreffen. U houdt ze nog wel te goed van ons.

Steppenarend verdwaald in Zuidoost-Brabant

26

(Van een
onzer verslaggevers)

EINDHOVEN - Zuidoost-Brabant heeft sinds enkele weken een steppenarend te gast. Dat is uitzonderlijk, want de vogel leeft in Azië en Afrika en wil om te broeden nog wel tot aan de Zwarte Zee komen, maar zelden wordt hij maar zelden gesignaleerd. Ons land heeft in 1967 een keer de eer gehad, daarvoor zijn nooit waarnemingen geregistreerd.

Astenaar Sjef Benders en Henk Swinkels uit Gel-drop hebben de vogel op 9 januari voor het eerst gezien. Waar? Dat kan maar beter geheim blijven, vindt Sjef Benders. Vorige week is het nieuws uitgelekt en dat

heeft meteen hele drommen nieuwsgierigen naar de bewuste plek gebracht. „Sindsdien laat hij zich nauwelijks meer zien, terwijl ik hem in het begin nog vanaf 25 meter kon observeren”, aldus Benders.

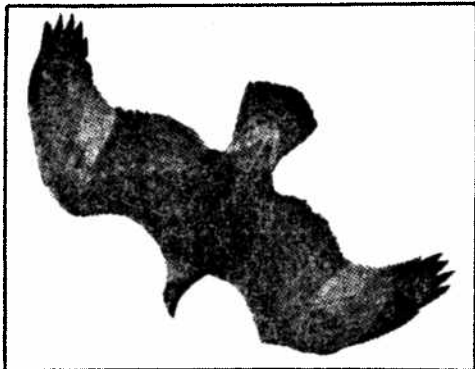
De beide vogelaars liepen de steppenarend tegen het lijf tijdens een telling van kraaien en eksters. Benders: „Eerst zagen we alleen maar een opmerkelijk grote vogel. Dat ben je niet gewend. Een bulzerd bijvoorbeeld valt er bij in het niet. Daarna ga je zo'n dier zorgvuldiger observeren en toen bleek al gauw dat we met een steppenarend te doen hadden”. Het is een Aziatisch exemplaar, dat wat de eer-

ste levensbehoeften betreft niet al te kieskeurig is. Hij voedt zich onder meer met kleine zoogdieren en aas. De kans dat hij zich in Brabant in leven houdt is dus vrij groot, temeer daar bij een kippenboer in de omgeving nog wel eens een dode kip over de afstraling wordt gegoooid.

De grote vraag is nu of het om een dwaalgast gaat of dat het dier uit gevangenschap ontsnapt is. „We hebben er geen idee van”, zegt Sjef Benders. „We hebben tot nu toe geen ringen of andere merktekens kunnen ontdekken, maar die kunnen best goed verborgen zitten. Ik ben aan het uitzoeken tot welke onder-soort dit exemplaar behoort, uit gedragsken-

merken kun je dan weer wat meer afleiden, maar helemaal zeker ben je nooit”.

De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) zal over enkele maanden uitsluitend geven over de status van de „Brabantse” steppenarend. Aan de hand van een lijst met vermiste vogels uit dierentuinen en vogelparken kan worden vastgesteld of het dier een vaste woon- of verblijfplaats heeft. Als Benders' uitgebreide beschrijving van de vogel en de bijgevoegde foto's daarna de toets der CDNA-kritiek kunnen doorstaan zal de waarneming officieel in de Nederlandse avifauna worden bijgeschreven.

De Aziatische steppenarend kan 69 tot 74 cm groot worden. Hij heeft een vleugelspanwijdte van 1.60 m tot 1.70 m. De vogel leeft van kleine zoogdieren en aas en nestelt op de grond of in een struik.

24 UURS
wolverservice
uden

TEL. 04132 - 64691

ONDERHOUD/REPARATIE C.V.INSTALLATIE
SCHOONMAKEN GASHAARDEN
WARMWATER VOORZIENING
RENOVATIE DAKEN EN DAKGOTEN
SCHOORSTEENVEGEN

GEEN VOORRIJKOSTEN.

h v maarseveen

Goudsmid — Juwelier

VOOR AL UW GOUDEN EN ZILVEREN
SIERADEN EN HORLOGES.

TEVENS SPORTPRIJZEN, VAANTJES,
MEDAILLES ETC.

WIJ GRAVEREN ZELF.

INKOOP OUD GOUD TEGEN DE HOOG-
STE DAGKOERS.

RECHTESTRAAT 42

ODILIAPEEL

04132-72857

